

Advies voor richtlijnen voor de
inhoud van het milieu-effectrapport
golfcomplex 'Staadegaard' te Renkum

1 april 1992

CIP-GEGEVENS KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK, DEN HAAG

Advies

Advies voor richtlijnen voor de inhoud van het
milieu-effectrapport golfcomplex 'Staadegaard' te Renkum
[Commissie voor de Milieu-effectrapportage]. - Utrecht :
Commissie voor de Milieu-effectrapportage
ISBN 90-5237-122-9
Trefw.: milieu-effectrapportage ; Renkum / golfbanen ;
Renkum

College van Burgemeester en
Wethouders van Renkum
Postbus 9100
6860 HA OOSTERBEEK

uw kenmerk
3394/ROBJ

uw brief
19 februari 1992

ons kenmerk
U474-92/Ro/mp/401-19

onderwerp
Advies voor richtlijnen voor het MER
golfcomplex 'Staadegaard' te Renkum

Utrecht,
1 april 1992

Geacht College,

Met bovengenoemde brief verzocht u de Commissie voor de milieu-effectrapportage advies uit te brengen over de richtlijnen voor het milieu-effectrapport (MER) ten behoeve van de aanleg van een golfbaan met bijbehorende voorzieningen en vergader- en overnachtingsfaciliteiten te Renkum.

Hierbij bied ik u overeenkomstig artikel 41n van de Wet algemene bepalingen milieuhygiëne het advies aan van de Commissie voor de milieu-effectrapportage. Voor de inhoud van het advies verwijs ik u naar de samenvatting, waarin de belangrijkste punten zijn bijeengebracht.

Daarnaast vraag ik uw aandacht voor het volgende.

De bodemkundige en hydrologische eigenschappen van het plangebied zijn zodanig dat voor het instandhouden van de begroeiing op de golfbaan ingrepen in de grondwaterhuishouding nodig zullen zijn. In de startnotitie wordt voorgesteld grondwater te winnen om (delen van) de golfbaan te beregenen.

De Commissie is van mening dat bij het meest milieuvriendelijke alternatief bijzondere aandacht dient te worden besteed aan het zo ver mogelijk terugbrengen van de hoeveelheid te winnen grondwater. Zij vraagt daarom in haar advies naar mogelijke technieken om in de waterbehoefte te voorzien. Het MER zou moeten uitwijzen in hoeverre deze technieken haalbaar zijn en wat de gevolgen van toepassing zijn.

De Commissie hoopt met dit advies een constructieve bijdrage te hebben geleverd aan de totstandkoming van de richtlijnen. Zij zal graag vernemen op welke wijze van haar aanbevelingen gebruik is gemaakt.

Dr. H. Cohen,
voorzitter

Advies voor richtlijnen
voor de inhoud van het
milieu-effectrapport
golfcomplex 'Staadegaard'
te Renkum

Advies op grond van artikel 41n, eerste lid van de Wet algemene bepalingen milieuhygiëne over de richtlijnen voor de inhoud van het milieu-effectrapport golfcomplex 'Staadegaard' te Renkum,

uitgebracht aan College van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Renkum door de Commissie voor de milieu-effectrapportage; namens deze,

de werkgroep m.e.r. golfcomplex 'Staadegaard' te Renkum

de secretaris

mr. E.M. van Rosmalen

de voorzitter

dr. H. Cohen

Utrecht, 1 april 1992

INHOUDSOPGAVE

	Pagina
SAMENVATTING VAN HET ADVIES	1
1. INLEIDING	3
2. DOEL, PROBLEEMSTELLING EN BESLUITVORMING	3
2.1 Doel	3
2.2 Probleemstelling	4
2.3 Besluitvorming	5
3. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN	6
3.1 Programma van eisen	6
3.2 Plan van aanpak en alternatieven	6
3.2.1 Inrichting	6
3.2.2 Aanleg, gebruik en beheer	7
3.3 Het meest milieuvriendelijke alternatief	8
3.4 Nulalternatief c.q. referentiesituatie	9
4. BESTAANDE MILIEUTOESTAND, AUTONOME ONTWIKKELING	10
4.1 Algemeen	10
4.2 Autonome milieu-ontwikkeling	10
4.3 Bodem en water	11
4.4 Vegetatie, fauna en landschapsecologische relaties	11
4.5 Cultuurhistorie en landschap	12
5. MILIEUGEVOLGEN	12
5.1 Algemeen	12
5.2 Bodem en water	12
5.3 Vegetatie, fauna en landschapsecologische relaties	13
5.4 Landschap en cultuurhistorie	13
5.5 Overige effecten	14
6. VERGELIJKING VAN DE ALTERNATIEVEN	14
7. LEEMTEN IN KENNIS, EVALUATIE ACHTERAF	15
8. SAMENVATTING VAN HET MER	16
9. VORM EN PRESENTATIE VAN HET MER	16

BIJLAGEN

1. Brief van de Gemeente Renkum d.d. 19 februari 1992, waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld advies uit te brengen.
2. Tekst van de openbare bekendmaking van de start van de m.e.r.-procedure, Staatscourant 20, 29 januari 1992.
3. Projectgegevens.
4. Lijst van inspraakreacties en adviezen.

SAMENVATTING VAN HET ADVIES

Inleiding (hfdst. 1)

Voor de wijziging van het bestemmingsplan Buitengebied 1973 van de gemeente Renkum ten behoeve van de aanleg van een golfterrein met bijbehorende voorzieningen en vergader- en overnachtingsfaciliteiten, wordt milieu-effectrapportage (m.e.r.) uitgevoerd. Het plangebied is ca. 150 ha groot.

Dit advies voor richtlijnen van de Commissie voor de m.e.r. geeft aan welke milieu-aspecten naar de mening van de Commissie in het MER onderzocht zouden moeten worden.

Doel, probleemstelling en besluitvorming (hfdst. 2)

Het **doel** van het voornemen zal concreet en duidelijk beschreven moeten worden, uitgaande van een uitgewerkte probleemstelling.

Bij de beschrijving van de **probleemstelling** is een aantal punten van belang:

- ontwikkelingen die de initiatiefnemer tot de plannen hebben gebracht
- motivering van de locatiekeuze
- aantallen potentiële gebruikers en hun geografische herkomst
- verwachte ruimtebeslag
- functies/bestemmingen die het plangebied heeft in van toepassing zijnde overheidsplannen en -beleidsvoornemens

Ten aanzien van de **besluitvorming** zal het MER in moeten gaan op de procedure rond en de inhoud van het besluit waarvoor het MER wordt opgesteld.

Voorgenomen activiteit en alternatieven (hfdst. 3)

Het is wenselijk dat het MER uitgaat van een met argumenten onderbouwd **programma van eisen**, dat zal moeten steunen op relevante eisen en randvoorwaarden (b.v. voorwaarden die zijn verbonden aan het streven tot behoud van natuurlijke gegevenheden en de landschappelijke kwaliteit van het gebied, voorwaarden voortvloeiend uit het verschil tussen de natuurlijke bodemwaterhuishouding en de hieraan gestelde eisen door de vegetatie die een golfbestemming met zich meebrengt, e.d.).

Aansluitend bij dit programma van eisen kan worden bepaald welke **alternatieve mogelijkheden** er zijn voor de inrichting, de aanleg, het gebruik en het beheer van het terrein.

Tot de te beschrijven alternatieven behoren in ieder geval:

- **het meest milieuvriendelijke alternatief**: de optimale combinatie van een milieuvriendelijke inrichting, een milieuvriendelijke uitvoering en beheer, alsmede milieubescherpende maatregelen ten gunste van waterhuishouding en natuurontwikkeling. Hierbij verdienen, gezien de bodemkundige en hydrologische eigenschappen van het gebied, de ingrepen in de bodemwaterhuishouding (ten behoeve van de handhaving van begroeiing op het golfterrein) bijzondere aandacht.
- **het nulalternatief c.q. referentiesituatie**: beschrijving van de situatie die ontstaat als de voorgenomen activiteit niet wordt ondernomen. Hierbij kan niet zonder meer worden uitgegaan van een maximale agrarische exploitatie met een hoge dosis bestrijdingsmiddelen en

een hoge mestgift. Bij de beschrijving zal een onderbouwde beschrijving moeten worden gegeven van het ecologisch systeem dat als referentie is genomen.

Bestaande milieutoestand, autonome ontwikkeling (hfdst. 4)

De bestaande toestand van het milieu in het plangebied en de ontwikkeling daarvan als de voorgenomen activiteit niet zou worden ondernomen, moeten worden beschreven voor zover van belang voor de voorspelling van de milieugevolgen.

Bijzondere aandacht verdienen gevoelige en kwetsbare objecten zoals natuurgebieden, aanvulling van het grondwater en afstroming uit het grondwater, mede in het kader van het streven van de nationale en provinciale overheid om de grondwatersituatie ten minste terug te brengen naar de toestand van 1985, en van het grondwater afhankelijke systemen en projecten zoals beekdalen en grondwaterwingebieden en de landschappelijke kwaliteit van het studiegebied.

Milieugevolgen (hfdst. 5)

Bijzondere aandacht moet worden besteed aan milieugevolgen die per alternatief verschillen. Naast negatieve effecten dient te worden ingegaan op positieve ontwikkelingsmogelijkheden die daar tegenover kunnen staan.

Ingegaan zal moeten worden op:

- bodem en water
- vegetatie en fauna en landschapsecologische relaties
- landschap en cultuurhistorie
- overige effecten (o.a. verkeerskundige gevolgen, geluid, gevolgen van het plaatsen van hekken/vangnetten, gevolgen voor recreatieve voorzieningen).

Vergelijking van de alternatieven (hfdst. 6)

De alternatieven moeten wat hun milieu-aspecten betreft worden vergeleken, met als referentiekader de autonome milieu-ontwikkeling. Presentatie van milieugevolgen in een tabel biedt een goede basis voor deze vergelijking.

Leemten in kennis, evaluatie achteraf (hfdst. 7)

Het MER zal moeten aangeven welke gevraagde informatie niet kan worden geleverd, met de betekenis van deze leemten voor de besluitvorming. De vastgestelde leemten kunnen onderdeel uitmaken van een in concept op te zetten evaluatieprogramma in het MER.

Samenvatting, vorm en presentatie van het MER (hfdst. 8 en 9)

De samenvatting dient aan het bevoegd gezag en aan een zo breed mogelijk publiek voldoende inzicht te geven voor de beoordeling van het MER en van de daarin beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit en van de beschreven alternatieven.

Tot slot doet de Commissie nog enkele aanbevelingen in verband met de presentatie van het MER.

1. INLEIDING

Thèta Beheer b.v. te Hoogland heeft het voornemen een golfcomplex aan te leggen in een gebied van ca. 150 ha ten westen van Bennekom. Het gaat om de gefaseerde aanleg van een 27 holes volwaardige wedstrijd-baan, een 9 holes semi-volwaardige baan, diverse oefenfaciliteiten en bijbehorende voorzieningen en vergader- en overnachtingsfaciliteiten.

Daar het een recreatieve voorziening betreft met een oppervlakte van meer dan 50 ha, is een milieu-effectrapportage (m.e.r.) nodig ingevolge de Wet algemene bepalingen milieu-hygiëne (Wabm) ter ondersteuning van de besluitvorming over het te wijzigen bestemmingsplan 'Buitengebied 1973' van de gemeente Renkum.

Per brief van 19 februari 1992 (bijlage 1) werd de Commissie voor de m.e.r. in de gelegenheid gesteld advies uit te brengen over de richtlijnen voor de inhoud van het milieu-effectrapport (MER).

Doel van dit advies is aan te geven welke milieu-aspecten naar de mening van de Commissie in het MER onderzocht zouden moeten worden.

Het onderhavige advies is opgesteld door een werkgroep uit de Commissie voor de m.e.r. De samenstelling van deze werkgroep is weergegeven in bijlage 3¹. De werkgroep treedt op namens de Commissie voor de m.e.r. en wordt daarom verder in dit advies 'de Commissie' genoemd.

Bij de opstelling van het advies zijn de binnengekomen inspraakreacties mede in beschouwing genomen (zie bijlage 4 voor een overzicht).

2. DOEL, PROBLEEMSTELLING EN BESLUITVORMING

Artikel 41j, lid 1, onder a van de Wabm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van hetgeen met de voorgenomen activiteit wordt beoogd."*

Artikel 41j, lid 1, onder c van de Wabm:

Een MER bevat ten minste: *"een aanduiding van de besluiten bij de voorbereiding waarvan het milieu-effectrapport wordt gemaakt, en een overzicht van de eerder genomen besluiten van overheidsorganen, die betrekking hebben op de voorgenomen activiteit en de beschreven alternatieven."*

2.1 Doel

Het doel van het voornemen moet concreet en duidelijk worden omschreven, uitgaande van een uitgewerkte probleemstelling, mede tegen de achtergrond van de maatschappelijke behoefte en het daarop gerichte overheidsbeleid.

1 In deze bijlage zijn ook de belangrijkste projectgegevens opgenomen.

Uit de startnotitie blijkt dat het doel drieledig is:

1. creëren van een hoogwaardig golfcomplex met restauratieve, vergader- en overnachtingsfaciliteiten;
2. verantwoord exploiteren van het complex waardoor de continuïteit zal zijn gewaarborgd;
3. integreren van bestaande en verder ontwikkelen van landschappelijke, ecologische en recreatieve waarden binnen het complex.

Uitgaande van doel- en probleemstelling moeten criteria worden aangegeven waar alternatieven aan getoetst kunnen worden.

2.2 Probleemstelling

Het MER dient een overzicht te bevatten van de ontwikkelingen die de initiatiefnemer tot de huidige plannen hebben gebracht²⁾.

In het MER zal moeten worden ingegaan op de keuze van de locatie. Aangegeven dient te worden hoe deze keuze tot stand is gekomen en welke overwegingen vanuit milieu-oogpunt en vanuit een oogpunt van ruimtelijke ordening daarbij een rol hebben gespeeld.

Aangegeven moet worden om welke aantallen potentiële gebruikers het zal gaan en wat naar verwachting hun geografische herkomst is.

Hierbij moet rekening worden gehouden met bestaande en in ontwikkeling zijnde golfbanen in de naaste en verdere omgeving. Daarbij dient inzicht te worden gegeven in het type van de golfbanen en de daarbij behorende categorieën van gebruikers. De bedoeling is dat een indruk ontstaat van de plaats die het aan te leggen golfterrein in het gedifferentieerde geheel van golfbanen inneemt, regionaal en landelijk gezien. In dit verband acht de Commissie het van belang dat wordt aangegeven waarom is gekozen voor een golfbaan met de geplande omvang (27 holes plus 9 holes) met vergader- en overnachtingsfaciliteiten.

Ook is het van belang aan te geven hoe de fasering in de aanleg zal plaatsvinden. Hierbij is het wenselijk een indicatie te geven over de wijze van afronding en exploitatie, indien na een of meer fasen wordt besloten niet verder te investeren; wat geschiedt bijvoorbeeld in dat geval met de resterende gronden? In hoeverre kan elke fase op zichzelf eventueel als eindfase dienen?

Tenslotte dient het verwachte ruimtebeslag ten behoeve van bebouwde en onbebouwde voorzieningen te worden aangegeven.

In het MER moet worden ingegaan op de functie of bestemming die het plangebied heeft in de van toepassing zijnde plannen en beleidsvoornemens op nationaal, provinciaal en gemeentelijk niveau en in hoeverre de toekomstige bestemming daar op inspeelt danwel er van afwijkt. Met name dient aandacht te worden besteed aan:

2 Uit de inspraak blijkt dat de Nederlandse Golf Federatie kennelijk van mening is dat het voornemen niet door een voldoende draagvlak zal worden ondersteund (bijlage bij inspraakreactie nr. 10).

- het Streekplan Midden Gelderland, waarin voor het Centrale Veluwe Natuurgebied als een van de hoofddoelstellingen geldt een stringente bescherming van natuur en landschap;
- het integraal deelplan zuid-west Veluwe, waarin een afwijzend standpunt wordt ingenomen t.a.v. nieuwvestiging van golfterreinen in het plangebied.
- de in deze plannen genoemde voorwaarden waaronder wel nieuwvestiging van golfterreinen in het plangebied wordt toegestaan.

Naast de in de startnotitie genoemde plannen valt bovendien te denken aan:

- Behoeftte-onderzoek Golfsport Nederland
- Landbouwstructuurnota
- Visie Landschap 1991
- Beleidsnota Openluchtrecreatie 1991
- Grondwaterbeschermingsplan Gelderland, Provinciale verordening grondwaterbeschermingsgebieden Gelderland

Tevens dient te worden aangegeven welke overige beleidsuitgangspunten een rol spelen bij de opzet en uitvoering van het onderhavige project en bij de verdere menings- en besluitvorming.

2.3 Besluitvorming

Vermeld dient te worden ten behoeve van welk besluit het MER is opgesteld en door welke overheidsinstantie dit besluit zal worden genomen. In dit verband zal aangegeven moeten worden welke mate van detail bij het op te stellen bestemmingsplan gehanteerd zal worden: zullen er stringente bestemmingsplanvoorschriften of ruime uitvoeringsbevoegdheden voor het College van Burgemeester en Wethouders worden aangegeven? Hoe wordt omgegaan met faseringsmogelijkheden in het plan? Welke vergunningen moeten ten behoeve van de uitvoering van het initiatief worden verleend³?

Tevens kan worden beschreven volgens welke procedure het besluit zal worden voorbereid en genomen en welke adviesorganen en -instanties daarbij formeel en informeel betrokken zijn.

3 Bijvoorbeeld op basis van de Wet Ruimtelijke Ordening, Ontgrondingenwet, Boswet, Hinderwet etc.

3. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN

Artikel 41j, lid 1, onder b van de Wabm:

Een MER bevat ten minste: "*een beschrijving van de voorgenomen activiteit en van de wijze waarop zij zal worden uitgevoerd, alsmede van de alternatieven daarvoor, die redelijkerwijs in beschouwing dienen te worden genomen*".

3.1 Programma van eisen

De voorgenomen activiteit is te omschrijven als het volgens plan inrichten en beheren van een golfcomplex met bijbehorende voorzieningen en daarbij landschappelijke, ecologische en recreatieve waarden te integreren en verder te ontwikkelen.

In dat verband is het gewenst dat het MER uitgaat van een met argumenten onderbouwd programma van eisen, met inbegrip van een relatieschema en een behoeftenberekening voor de bebouwde en onbebouwde voorzieningen. Een en ander zal moeten steunen op relevante eisen en randvoorwaarden.

Bijzondere aandacht verdienen daarbij voorwaarden c.q. beperkingen die voortvloeien uit:

- het streven tot behoud van natuurlijke gegevens (bos- en natuurgebiedjes, landschap, bodemreliëf e.d.);
- het streven tot behoud van de landschappelijke kwaliteit van het gebied en voorwaarden voor de ruimtelijke inpassing van de golfbaan, de diverse gebouwen en de parkeerplaats(en);
- natuurontwikkelingsmogelijkheden;
- de waterhuishoudkundige situatie;

Ook zal aandacht moeten worden besteed aan voorwaarden/eisen ten aanzien van bereikbaarheid en gebiedsontsluiting ten behoeve van voetgangers en rijwielverkeer, autoverkeer en openbaar vervoer, met inbegrip van een verkeers- en parkeerprognose.

3.2 Plan van aanpak en alternatieven

3.2.1 Inrichting

Aansluitend bij het programma van eisen kan worden bepaald welke mogelijkheden het plangebied heeft voor het situeren, begrenzen en inrichten van het golfterrein en de overige voorzieningen. Bijzondere aandacht verdient daarbij de noodzaak om conflicten tussen de diverse vormen van gebruik te voorkomen, ondermeer door goede zoneringen binnen het plangebied. Het plan en de planbeschrijving moeten zich in het bijzonder richten op de volgende onderwerpen:

- de situering van de golfbaan en de andere voorzieningen ten opzichte van elkaar en ten opzichte van ecologisch, landschappelijk en/of cultuurhistorisch waardevolle elementen en structuren;
- de situering van de golfbaan, de diverse gebouwen en de parkeerplaats(en) in relatie tot de landschappelijke kwaliteit;

- de ontsluiting van het golfcomplex door wegen en paden en de situering van gebouwde en ongebouwde voorzieningen, bijvoorbeeld clubgebouwen en parkeerterreinen;
- de ligging van eventuele bufferstroken en gebieden met natuurbouw;
- ruimtelijke oplossingen voor recreatief medegebruik.

De onderwerpen moeten zodanig worden voorgedragen en beschreven dat een keuze uit alternatieve mogelijkheden kan worden gedaan. Met het oog daarop is het gewenst de alternatieven te schetsen aan de hand van een gedetailleerd inrichtingsplan. Bij de beschrijvingen moet de fasering worden betrokken.

3.2.2 **Aanleg, gebruik en beheer**

Op diverse punten op het gebied van uitvoering, aanleg, gebruik en beheer kunnen maatregelen worden getroffen met voor het milieu positieve, of negatieve gevolgen. De volgende aspecten verdienen aandacht:

aanleg en uitvoering

- eventuele wijzigingen in de morfologie van het terrein (aan te brengen hoogteverschillen, vergravingen);
- ingrepen in de bestaande waterhuishouding inclusief eventueel toe te passen drainage of het opbrengen van organische stof ten behoeve van het vochtbergend vermogen (zie 3.3);
- aard aan te brengen verharding m.n. op de parkeervoorzieningen;
- situering van de holes en/of bijbehorende voorzieningen;
- te rooien en aan te brengen beplantingen;
- fasering in de aanleg;
- te gebruiken machines en installaties;
- te verwachten tijdelijke en permanente bodemverdichting als gevolg van berijding met machines en de effecten hiervan op de kans op het optreden van bodemerosie;
- duur en periode⁴] van werkzaamheden.

gebruik en beheer

- randvoorwaarden waaronder beheer en exploitatie plaatsvinden, waaronder het schriftelijk vastleggen van beheersmaatregelen, met de nadruk op bemesting, toepassing van bestrijdingsmiddelen en irrigatie;
- gemiddelde en piekbezoekersaantallen, gemiddelde en piekbezettingsgraad, piekverkeersaantrekking gemotoriseerd verkeer;
- omvang en beheer van afvalstromen, m.n. huishoudelijk afvalwater en vaste afvalstoffen;
- beheer van het groen (bemesting, maaien/begrazen, bodembewerking, intensiteit berekening, gebruik van bestrijdingsmiddelen, afspraken over de organisatie en verantwoordelijkheden met betrekking tot groenbeheer);

4 In sommige seizoenen is de potentiële schade voor het milieu kleiner.

- toe te passen irrigatiesysteem (bijvoorbeeld berekening of druppel-irrigatie) ten behoeve van delen van de golfbaan en de driving range; herkomst van het beregeningswater en de benodigde hoeveelheid, berekend voor een 'gemiddeld jaar' en voor een '95%-droog jaar'⁵;
- de organisatie van recreatief medegebruik: regeling van openbaarheid en toegankelijkheid.

Varianten die op deze punten worden ontwikkeld, kunnen worden ingepast in een van de alternatieven, waaronder het zogenaamde meest milieuvriendelijke alternatief.

3.3 Het meest milieuvriendelijke alternatief

Artikel 41j, lid 3 van de Wabm:

"Tot de ingevolge het eerste lid, onder b, te beschrijven alternatieven behoort in ieder geval het alternatief waarbij de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu worden toegepast."

Het meest milieuvriendelijke alternatief is te omschrijven als de optimale combinatie van een milieuvriendelijke inrichting, een milieuvriendelijke uitvoering en beheer, alsook milieubescherpende maatregelen ten gunste van waterhuishouding en natuurontwikkeling.

Meer in het bijzonder gaat het om het volgende:

- Bestaande geomorfologische waarden, alsmede waarden van natuur en landschap worden zo veel mogelijk ontzien bij inrichting, aanleg en gebruik en beheer. Met bestaande waarden wordt ook bedoeld de waarden die het terrein heeft in relatie tot de omgeving (b.v. de hydrologische relatie met omringende gebieden) en als schakel in de ecologische infrastructuur. Mogelijkheden om bestaande waarden te ontzien zijn bijvoorbeeld gelegen in het achterwege laten van ophogingen c.q. vergravingen, resp. het zo veel mogelijk afzien van het gebruik van meststoffen en (chemische) bestrijdingsmiddelen.
- Handhaving en waar mogelijk versterking van het in hydrologisch opzicht infiltratiegebied-karakter dat het plangebied (en omgeving) van nature qua ligging en gesteldheid heeft. Dit kan o.a. worden bewerkstelligd door het hemelwater op aan te leggen verharde oppervlakken direct of indirect in de grond te laten infiltreren via bijvoorbeeld een permeabele verharding van parkeerterreinen en de toepassing van zinkputten voor de regenwaterafvoer van de bebouwing;
- Nieuwe mogelijkheden voor natuurontwikkeling en landschapsbouw worden zo veel mogelijk aangegrepen⁶];

5 Onder een gemiddeld jaar wordt in de hydrologie verstaan een jaar waarin een hoeveelheid neerslag valt die gelijk is aan het langjarig gemiddelde. Onder een 95%-droog jaar wordt verstaan een jaar waarin de jaarsom van de neerslag zo klein is dat deze – over een lange periode bekeken – slechts in vijf procent van alle jaren nog kleiner is.

6 Bijvoorbeeld het vervangen van het huidig landbouwkundig gebruik (met bemesting) door een 'schonere' vorm van grondgebruik, waardoor mesotrofe en oligotrofe micromilicus in het gebied terugkeren of worden uitgebreid. Dit laatste vereist enige jaren van beheer gericht op verschraling.

- Overlast (verkeersdruk, bodemverontreiniging, visuele hinder) van de golfbaan wordt zoveel mogelijk vermeden;
- Gestreefd wordt naar een optimale milieuhygiënische kwaliteit.

De bodemkundige en hydrologische eigenschappen van het plangebied zijn van dien aard dat hier van nature slechts die vegetatie voorkomt die droge perioden kan overleven met gebruik van alleen de relatief geringe hoeveelheid aan pendulair water in de wortelzone met *mogelijk* plaatselijk enige capillaire aanvulling vanuit op lokaal voorkomende, ondiepe leemlaagjes stagnerend grondwater (het permanente grondwater zit te diep om het bodemwater via capillair transport aan te vullen). De begroeiing van de tees, fairways en grotendeels ook van de roughs behoort niet tot dit type vegetatie en kan zich daarom alleen handhaven via ingrepen in de bodemwaterhuishouding.

Zulke ingrepen kunnen bestaan uit:

- aanvulling van het bodemwater via irrigatie, bijvoorbeeld beregning. Vanwege het geringe waterbergend vermogen van deze grond (relatief snel na het begin van beregning zal het geïnfiltreerde water tot beneden de wortelzone percoleren) zal frequent moeten worden beregend, waardoor de verdampingsverliezen relatief hoog zijn.
- vergroting van het waterbergend vermogen in de wortelzone door de toevoeging van humus (b.v. compost) waardoor ook meststoffen e.d. beter in de grond kunnen worden opgeslagen (en dus minder snel worden uitgespoeld naar het grondwater).
- combinatie van beide technieken, bijvoorbeeld met bodemverrijking vooral op de meest kwetsbare delen van de golfbaan.

Ten behoeve van de bepaling van het meest milieuvriendelijke alternatief dienen deze en eventueel andere technieken (vooral wateronttrekking voor irrigatie en de introductie van gebiedsvreemde grond) met hun milieugevolgen te worden beschreven en vergeleken. Indien er door toepassing van deze technieken situaties ontstaan, die conflicteren met een milieuvriendelijk beheer, moeten deze worden geanalyseerd.

Bij de beschouwing kan ook de economische haalbaarheid worden betrokken.

3.4 Nulalternatief c.q. referentiesituatie

Ter vergelijking dient te worden beschreven wat er zou gebeuren als de voorgenomen activiteit niet zou plaatsvinden, het zogenaamde nulalternatief of referentiesituatie. De dan voorkomende situatie ten aanzien van inrichting, gebruik en beheer, dient als referentie in het MER te worden opgenomen. Hierbij moet wel rekening gehouden worden met autonome ontwikkelingen in o.a. het agrarisch ruimtegebruik en het recreatief gebruik. Van groot belang daarbij is dat de gevolgen voor het gebied van vigerend en op stapel staand beleid zo goed mogelijk worden ingeschat. Dit houdt in dat niet zonder meer kan worden uitgegaan van een maximale agrarische exploitatie met aanwending van hoge doses bestrijdingsmiddelen en een hoge mestgift.

De beschrijving dient als basis voor de in hoofdstuk 4 gevraagde beschrijving van de bestaande milieutoestand en autonome ontwikkeling.

4. BESTAANDE MILIEUTOESTAND, AUTONOME ONTWIKKELING

Artikel 41j, lid 1, onder d van de Wabm:

Een MER bevat ten minste: "een beschrijving van de bestaande toestand van het milieu, voor zover de voorgenomen activiteit of de beschreven alternatieven daarvoor gevolgen kunnen hebben, alsmede van de te verwachten ontwikkeling van dat milieu, indien de activiteit noch de alternatieven worden ondernomen."

4.1 Algemeen

De bestaande toestand van het milieu en de autonome ontwikkeling daarvan als de voorgenomen activiteit niet wordt ondernomen, dienen te worden beschreven voor zover van belang voor de voorspelling van de milieugevolgen die verbonden zijn aan de voorgenomen activiteit en de alternatieven. Onzekerheden dienen duidelijk te worden aangegeven, bijvoorbeeld ten aanzien van het toekomstige overheidsbeleid t.a.v. braaklegging en de voor braaklegging uit te keren premies⁷].

Bestaande literatuur en bestaande veldbeschrijvingen vormen de basis voor de beschrijving van de huidige situatie.

Als studiegebied wordt aangemerkt de locatie in ruime zin en de aangrenzende gebieden die door de voorgenomen activiteit of de alternatieven kunnen worden beïnvloed. Per milieu-aspect (bodem, landschap, flora/fauna, grondwater, geluidhinder, e.d.) zal de omvang van het beïnvloedingsgebied kunnen verschillen. De beschrijving dient die gebiedsdelen te omvatten, waar meetbare of bespeurbare veranderingen in de toestand van het milieu kunnen worden verwacht ten gevolge van de voorgenomen activiteit inclusief de alternatieve oplossingen. Bijzondere aandacht verdienen gevoelige en kwetsbare objecten zoals natuurgebieden, beken, waterwingebieden en de landschappelijke kwaliteit van het studiegebied.

4.2 Autonome milieu-ontwikkeling

Bij de beschrijving van de milieu-ontwikkelingen die in het studiegebied zouden plaatsvinden als de voorgenomen activiteit niet wordt ondernomen, acht de Commissie de volgende overwegingen van belang.

Het plangebied heeft in het betrekkelijk recente verleden drie soorten landgebruik met het daarbij behorende ecosysteem gekend. Aan het begin van deze eeuw is het gebied vanuit een heidesituatie ontgonnen⁸]. Daarna begon een landbouwkundig gebruik dat betrekkelijk kort heeft

7 Zie inspraakreactie nr. 10.

8 Mondelinge mededeling van de initiatiefnemer.

geduurd en daarom op wat grotere schaal slechts een geringe invloed heeft gehad op de geomorfologie. Wel heeft het gebied door de ontginning thans een open karakter. Tenslotte valt een deel van de akkers sinds enige tijd onder een braaklegregeling (startnotitie blz. 13) waardoor zich een pionierbegroeiing (mede beïnvloed door de bemesting in het verleden) heeft gevestigd. Bovendien *kunnen* de vestigingsfactoren voor vegetatie zijn beïnvloed door een geleidelijk verlaging van de grondwaterstand; analyse van tijd-stijghoogtelijnen zou dit kunnen uitwijzen. Bij de beschrijving van de autonome milieu-ontwikkeling is het daarom nodig dat er een goed onderbouwde beschouwing wordt gegeven welk ecologisch systeem als referentiesituatie wordt genomen. Hiermee kan worden voorkomen dat bij de vergelijking van de alternatieven naar believe eigenschappen uit de hiervoor beschreven stadia van landgebruik bij elkaar kunnen worden genomen, die in een stabiel (gehouden) ecologisch systeem niet gelijktijdig optreden⁹].

4.3 Bodem en water

- bodemgesteldheid en geomorfologie (grondsoorten, textuur, bodemclassificatie, bodemopbouw, ondoorlatende lagen, bestaande hoogteverschillen);
- Renkumsebeek, indien binnen de invloedssfeer van de effecten van het voornemen of de alternatieven;
- geohydrologische aspecten: beschrijving van het grondwatersysteem met aandacht voor o.a. de laagopbouw en eventueel te onderscheiden watervoerende lagen, de grondwaterstanden en stijghoogten t.o.v. maaiveld en de variatie hierin (b.v. tijd-stijghoogtelijnen), grondwaterstroming, geohydrologische karakterisering (infiltratie-/kwelgebied, grondwatertrappen), beschrijving van de grondwaterkwaliteit.

In verband met de doelstelling uit het provinciaal waterhuishoudingsplan¹⁰], Derde Nota Waterhuishouding, NMP etc. om de verdroging terug te dringen, met als streven ten minste de toestand van 1985 terug te krijgen (of de aangescherpte doelstelling van een vermindering van het areaal verdroogde bodem in het jaar 2000 met ten minste 25% t.o.v. 1985), is het belangrijk ook aan te geven wat deze streefsituatie(s) voor de grondwaterstanden binnen het plangebied zou(den) inhouden.

4.4 Vegetatie, fauna en landschapsecologische relaties

- aquatische en terrestrische vegetatie en fauna (bijv. zoogdieren, broedvogels, trek- en wintervogels en voedselorganismen voor deze); het voorkomen van karakteristieke vegetatietypen, soortenrijkdom, zeldzame soorten, indicatorsoorten;

9 Zie hierover ook inspraakreacties nrs. 1 en 7.

10 Water in beweging, Arnhem 1991.

- landschapsecologische relaties binnen het plangebied en met het omliggende gebied (ecohydrologie, broed-, fourageer-, en rustgebieden, migratieroutes).

4.5 Cultuurhistorie en landschap

- beschrijven en waarderen van bestaande archeologische en andere cultuurhistorische elementen in het gebied (verkavelingspatronen, archeologische vindplaatsen);
- aangeven van open en gesloten ruimten in het landschap en de visueel-ruimtelijke werking van deze elementen (openheid, doorzichten, reliëf).

5. MILIEUGEVOLGEN

Artikel 41j, lid 1, onder e van de Wabm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van de gevolgen voor het milieu, die de voorgenomen activiteit, onderscheidenlijk de alternatieven kunnen hebben, alsmede een motivering van de wijze waarop deze gevolgen zijn bepaald en beschreven."*

5.1 Algemeen

Ten behoeve van de effectbeschrijving kunnen de volgende algemene richtlijnen in acht worden genomen:

- De wijze waarop de milieu-effecten bepaald en beschreven zijn, dient te worden gemotiveerd. Het gaat hierbij in het bijzonder om de betrouwbaarheid en nauwkeurigheid van zowel de basisgegevens, als van de gebruikte methoden voor voorspelling van milieu-effecten.
- Bijzondere aandacht moet worden besteed aan die milieugevolgen die per alternatief verschillen.
- Aangegeven moet worden of de effecten tijdelijk of permanent zijn; voorts of deze op de korte of lange termijn spelen en in hoeverre cumulatie van effecten kan optreden ook door activiteiten buiten het plangebied.
- Bij de beschrijvingen moet waar relevant worden onderscheiden naar de verschillende fasen in de aanleg (zie hoofdstuk 2.2).
- Het te verwachten resultaat en de doeltreffendheid van maatregelen om de negatieve gevolgen te beperken of te compenseren, dient te worden aangeduid.
- Naast de negatieve effecten, dient te worden aangegeven welke positieve ontwikkelingsmogelijkheden daar tegenoverstaan.

5.2 Bodem en water

- gevolgen voor samenstelling en opbouw van de bodem bij eventuele ingrepen in de morfologie, zoals ontgravingen en ophogingen (in het bijzonder ter plaatse van greens, fairways en afslagplaatsen) en het aanbrengen van gebiedsvreemde materialen;

- gevolgen voor de waterhuishouding bij eventuele ingrepen in de morfologie;
- waaraan en hoe (opslag, onttrekkingsdiepte) zal het water worden onttrokken dat voor eventuele irrigatie benodigd is? Indien het water aan het lokale grondwater zal worden onttrokken, dient volgens een geëigend rekenmodel te worden bepaald wat de effecten zijn op de huidige alsook op de bij de bestrijding van de verdroging nagestreefde grondwaterstand in een gemiddeld en in een 95%-droog jaar¹¹;
- kwaliteitsveranderingen in bodem, grondwater en/of oppervlaktewater door de aanleg en het gebruik en beheer van de locatie (o.a. toename van het gehalte aan opgeloste stof als gevolg van verdamping en circulatie).

5.3 Vegetatie, fauna en landschapsecologische relaties

- aangeven en beoordelen van: verandering van flora, fauna en belangrijke biotopen door de bestemmingsverandering of indirect als gevolg van een mogelijke verandering in de grondwaterstand, de kwel en/of de waterkwaliteit, het aanbrengen van afrastringen, bemesting, gebruik van bestrijdingsmiddelen en rustverstoring (tijdens en na de aanleg en inrichting van het gebied);
- verdwijnen en ontstaan van vegetatie (typen, oppervlakten, mate van natuurlijkheid);
- effecten van betreding op vegetatie en fauna, met name als gevolg van recreatief medegebruik tijdens drukke (wedstrijd)dagen;
- beïnvloeding van ecologische relaties met het omringende gebied en gevolgen hiervan;
- effecten voor de natuur door toepassing van natuurontwikkeling (aanleg van groen- en overgangsgebieden en eventuele herintroductie van voor het gebied karakteristieke diersoorten in minder intensief gebruike deelgebieden).

5.4 Landschap en cultuurhistorie

- wijze waarop waardevolle elementen zonder schade zijn in te passen danwel een bijdrage aan de inrichting kunnen leveren;
- aanduiden en beoordelen van de visueel-ruimtelijke werking die het heringerichte gebied mogelijk op de omgeving zal hebben (positief en negatief¹²). Hierbij gaat het met name om de diverse gebouwen en de parkeerplaats(en).

Het verdient aanbeveling deze effecten niet alleen te beschrijven, maar ook zo goed mogelijk zichtbaar te maken met tekeningen en/of fotomontages. Bij aanwezigheid van archeologische vindplaatsen dient te

¹¹ Zie hierover ook inspraakreactie nr. 10.

¹² Zie in dit verband ook inspraakreacties nrs. 8 en 9.

worden aangegeven, welke maatregelen worden getroffen ter veiligstelling ervan.

5.5 Overige effecten

- effecten van verlichting 's nachts (o.a. rustverstoring);
- veranderingen in de verkeerskundige situatie, toename van de verkeersdruk in de omgeving;
- onttrekking van landbouwgronden aan hun huidige gebruik;
- toekomstige geluidniveaus op relevante plaatsen in en rondom het plangebied;
- effecten van het eventueel plaatsen van hekken, vangnetten en andere afscherming¹³];
- effecten van eventuele toernooien en andere grootschalige evenementen¹⁴];
- invloed op bestaande recreatieve voorzieningen in het plangebied (met name het bestaande fietspad);
- eventuele veranderingen in de recreatieve druk op en nabij recreatieve voorzieningen elders.

Tenslotte is het van belang inzicht te geven in de veiligheidsaspecten op en rondom de golfbaan en de drivingrange in verband met slecht geslagen golfballen, met name in verband met de doelstellingen inzake recreatief medegebruik.

6. VERGELIJKING VAN DE ALTERNATIEVEN

Artikel 41j, lid 1, onder f van de Wabm:

Een MER bevat ten minste: *"een vergelijking van de ingevolge onderdeel d beschreven te verwachten ontwikkeling van het milieu met de beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit, alsmede met de beschreven gevolgen voor het milieu van elk der in beschouwing genomen alternatieven."*

De alternatieven moeten wat hun milieu-aspecten betreft met elkaar worden vergeleken, met als referentiekader de autonome milieu-ontwikkeling. Hierbij dienen ook normen en streefwaarden van het milieubeleid worden beschouwd.

Presentatie van de milieugevolgen van de verschillende aspecten van de onderscheiden alternatieven in een tabel biedt een goede basis voor een onderlinge vergelijking van de alternatieven.

Overige aandachtspunten bij dit onderdeel van het op te stellen MER zijn:

- een voorkeursvolgorde van de alternatieven per milieu-aspect;

13 Zie inspraakreactie nr. 9.

14 Zie inspraakreactie nr. 10.

- een beschouwing van de positieve en negatieve gevolgen van ieder alternatief en het belang daarvan voor de verschillende betrokken partijen;
- de mate waarin de initiatiefnemers bij elk van de alternatieven hun doel kunnen verwezenlijken.

Bij de vergelijking van de alternatieven kunnen de globale kostenaspecten van de in beschouwing genomen alternatieven en varianten worden betrokken. Dit is in het kader van m.e.r. echter niet verplicht.

7. LEEMTEN IN KENNIS, EVALUATIE ACHTERAF

Artikel 41j, lid 1, onder g van de Wabm:

Een MER bevat ten minste: "*een overzicht van de leemten in de onder d en e bedoelde beschrijvingen ten gevolge van het ontbreken van de benodigde gegevens.*"

In het MER moet worden aangegeven welke van de gevraagde informatie niet kan worden geleverd en waardoor dit wordt veroorzaakt. Ook de betekenis van deze *leemten* voor de besluitvorming moet worden aangegeven. Daarnaast kunnen ook worden vermeld:

- onzekerheden en onnauwkeurigheden in de voorspellingsmethoden en in gebruikte gegevens (b.v. inventarisaties en karteringen);
- gebrek aan bruikbare voorspellingsmethoden;
- andere kwalitatieve en kwantitatieve onzekerheden met betrekking tot milieugevolgen op korte en langere termijn.

Het bevoegd gezag dient bij de wijziging van het bestemmingsplan een *evaluatieprogramma* op te stellen teneinde de voorspelde effecten met de daadwerkelijk optredende effecten te kunnen vergelijken. Dit evaluatieprogramma houdt rechtstreeks verband met de taak van het bevoegd gezag om de effecten op het milieu duurzaam te volgen en te kunnen voorzien in aanvullende en mitigerende maatregelen. Hierbij kan gebruik worden gemaakt van de in par. 3.2.2 aangeduide verslaglegging, waarvoor de beheerder van de golfbaan verantwoordelijk is.

In het MER kan reeds in concept een dergelijk evaluatieprogramma worden opgezet. Hierbij zullen de vastgestelde leemten in kennis en informatie betrokken kunnen worden.

8. SAMENVATTING VAN HET MER

Artikel 41j, lid 1, onder h van de Wabm:

Een MER bevat ten minste: *"een samenvatting die aan een algemeen publiek voldoende inzicht geeft voor de beoordeling van het milieu-effectrapport en van de daarin beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit en van de beschreven alternatieven."*

In de samenvatting van het MER of van de vergunningaanvraag, als het MER daarin is opgenomen, zal kort en overzichtelijk de kern van de belangrijkste onderdelen van het MER moeten worden weergegeven. Wat betreft de onderlinge vergelijking van de alternatieven kan dit bijvoorbeeld gebeuren met behulp van tabellen, figuren en kaarten.

De samenvatting dient aan het bevoegd gezag en aan een zo breed mogelijk publiek voldoende inzicht te geven voor de beoordeling van het MER en van de daarin beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit en de beschreven alternatieven.

9. VORM EN PRESENTATIE VAN HET MER

In verband hiermee beveelt de Commissie aan:

- * het MER beknopt van opzet te houden en te beperken tot die informatie, die relevant is voor de te nemen besluiten;
- * sterke vereenvoudigingen enerzijds en slechts voor ingewijden toegankelijke vaktaal anderzijds, te vermijden;
- * in te gaan op relevante vragen over het project, zoals die uit de inspraakreacties naar voren zijn gekomen;
- * afwijkingen van de richtlijnen te motiveren;
- * achtergrondgegevens (die conclusies, voorspellingen en keuzes onderbouwen) niet in het MER zelf, maar in bijlagen op te nemen;
- * in het MER een verklarende begrippenlijst, een lijst van gebruikte afkortingen en een literatuurlijst op te nemen.

BIJLAGEN

bij het advies voor richtlijnen
voor het milieu-effectrapport
golfcomplex 'Staadegaard'
te Renkum

(bijlagen 1 t/m 4)

BIJLAGE 1

Brief van het bevoegd gezag d.d. 19 februari 1992, waarin de Commissie
in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen

Gemeente Renkum

Postbus 9100
6860 HA Oosterbeek
Tel.: 085 - 34 81 11
Doorkiesnummer: 348401
Telefax: 75108
Bankgironummer: 28.50.07.076
Bezoekadres: Generaal Urquhartlaan 4
Oosterbeek

GEMEENTE RENKUM

Commissie voor de
milieu-effectrapportage

ingekomen: 20 FEB. 1992

nummer: 493-g2

doorkies: 401-1

afgeslacht: Ro-S.-pres.-bibl.

Aan
Commissie MER
Postbus 2345
3500 GH UTRECHT

Bijl.:

Uw kenmerk:

Oosterbeek, 19 februari 1992

Uw brief van:

Nummer: 3394/ROBJ

Onderwerp: Uithbrengen advies

VERZENDEN

19 FEB 1992

Onder verwijzing naar artikel 41 n van de Wet Algemene Bepalingen Milieuhygiëne verzoeken wij u hierbij advies uit te brengen over het geven van richtlijnen ter zake van de inhoud van een milieu-effectrapport over het aanleggen van een golfterrein in het buitengebied van de gemeente Renkum.

De startnotitie Golfcomplex "Staadegaard" te Renkum is u spoedshalve ondershands op 3 februari 1992 in zesvoud toegezonden.

Uw advies zien wij met belangstelling tegemoet.

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN RENKUM,
de secretaris, de burgemeester,

afschrift aan:
RO
de heer Haan

BIJLAGE 2

Openbare bekendmaking in Staatscourant nr. 20 d.d. 29 januari 1992

RENKUM

Burgemeester en wethouders van Renkum delen mee, dat Thèta Beheer B.V. te Hoogland het voornemen heeft een hoogwaardig golfcomplex en een bijbehorend restaurant met vergader- en overnachtingsfaciliteiten (golfcomplex "Staadegaard") aan te leggen. Het complex is nagenoeg geheel ten westen van de Telefoonweg te Renkum gesitueerd.

Alvorens een voorontwerp tot wijziging van het ter plaatse geldende bestemmingsplan "Buitengebied 1973" op te stellen, dienen de eventuele milieueffecten, die het gevolg kunnen zijn van het aanleggen van het golfcomplex, in een milieueffectrapport (MER) te worden beschreven.

Ter voorbereiding van de MER is door Thèta Beheer B.V., als initiatiefnemer, een startnotitie opgesteld met informatie over het golfcomplex. Deze startnotitie ligt met ingang van 30 januari 1992 tussen 08.30 en 12.30 uur en na een afspraak, gedurende één maand voor iedereen op het gemeentehuis (afd. Ruimtelijke Ordening) te Oosterbeek ter inzage. Mede naar aanleiding van de ingekomen adviezen en inspraakreacties zullen door de gemeente richtlijnen worden opgesteld voor de inhoud van de MER.

Gedurende de hiervoren genoemde termijn van één maand kan iedereen bij het college van burgemeester en wethouders schriftelijk opmerkingen maken met betrekking tot de te geven richtlijnen.

Burgemeester en wethouders voornoemd.

BIJLAGE 3

Projectgegevens

Initiatiefnemer: Thèta Beheer b.v. te Hoogland.

Bevoegd gezag: Gemeenteraad van Renkum.

Besluit: Partiële herziening van het bestemmingsplan 'Buitengebied 1973' van de gemeente Renkum.

Activiteit: Aanleg van het golfcomplex 'Staadegaard' in een gebied van ca. 150 ha ten westen van Bennekom. Het betreft de gefaseerde aanleg van een 27 holes volwaardige wedstrijdbaan, een 9 holes semi-volwaardige baan, diverse oefenfaciliteiten en bijbehorende voorzieningen, en vergader- en overnachtingsfaciliteiten.

Stand van zaken: De procedure ging formeel van start op 29 januari 1992 met de openbare bekendmaking van het voornemen. De Commissie ontving de startnotie op 6 februari 1992 en heeft deze datum beschouwd als startdatum voor haar adviesperiode. Bij brief van 19 februari 1992 werd de Commissie officieel in de gelegenheid gesteld advies uit te brengen over de op te stellen richtlijnen.

Samenstelling van de werkgroep:

drs. W. Altenburg

dr. J.A. van den Berg

dr. H. Cohen (voorzitter)

drs. A.H.J.P. Siepman

Secretaris van de werkgroep: mr. E.M. van Rosmalen

BIJLAGE 4

Lijst van inspraakreacties en adviezen

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
1.	92-03-02	Ministerie VROM, Inspectie van de volksgezondheid voor de hygiëne voor Gelderland	Arnhem	92-03-06
2.	92-02-27	Vijf Dorpen in 't Groen	Doorwerth	92-03-06
3.	92-02-27	Gelderse milieufederatie	Arnhem	92-03-06
4.	92-02-20	N.V. Gelderse Gasunie	Eindhoven	92-03-06
5.	92-02-25	Derks Star Busmann Advocaten namens Handels- en Transportonderneming B. van Woudenberg BV	Arnhem	92-03-06
6.	92-02-12	M. Reuvers	Renkum	92-03-06
7.	92-03-11	Ministerie LNV, LNO directie Gelderland	Arnhem	92-03-20
8.	92-03-07	De Lindeboom natuurtochten	Renkum	92-03-20
9.	92-03-02	Bewoners van de Bosweg	Renkum	92-03-20
10.	92-02-27	I.V.N. Zuid-West Veluwezoom	Oosterbeek	92-03-20